

CATALANS A MALLORCA A LA SEGONA MEITAT DEL XVI

Onofre Vaquer Bennasar

Hem investigat els immigrants a Mallorca a la segona meitat del XV i al segle XVI i el comerç entre 1448 i 1531¹, i actualment l'investiguem a la segona meitat del XVI. Les principals fonts pel seu estudi són els protocols notariais (hem consultat més de 500 volums) i els llibres de *concessos* matrimonials (llicències per casar-se) des de 1502. Actualment estam estudiant el comerç a la segona meitat del XVI.

A la segona meitat del segle XVI hem documentat a Mallorca 564 catalans. A la segona meitat del segle XV n'havíem documentat 167, però d'aquell període no es conserven concessos matrimonials, on no sols apareixen els que es casen sinó també molts de testimonis del lloc de naixença del contraent que testifiquen que no està casat. Per la primera meitat del segle XVI solament havíem documentat 110 catalans a Mallorca, però cal dir que per aquest període no es poden consultar els protocols dels notaris especialitzats en comerç, pel seu mal estat, on solen citar-se a molts d'immigrants. Al quadre estadístic núm. 1 oferim els llocs de procedència dels immigrants amb les seves professions. Dels 564 no coneixem la professió

1. Hem publicat relacions d'immigrants al Bolletí de la Societat Arqueològica Lul·liana (anys 1995-2001) i presentarem una comunicació al Congrés d'Història de la Corona d'Aragó (Barcelona-Lleida). Sobre comerç destaca el llibre *El comerç marítim de Mallorca, 1448-1531*, Palma, 2001). La investigació, que actualment estam realitzant, s'inclou dins el Projecte d'Investigació del Ministeri de Ciència i Tecnologia "Élites de poder y grupos sociales en la Mallorca moderna", BHA 2002-00352.

de 134, un 23'7 %. Dels que coneixem la professió, 273 són mariners o patrons (un 63'4 %), 39 són mercaders i 75 menestrals.

Els menestrals tenen les següents professions: dos mestres d'aixa (un d'Arenys, un de Barcelona), un macip de ribera (de Barcelona), un batafuller (de Badalona), cinc ferrers (un de Badalona, un de Balaguer, un de Barcelona, un de La Selva, un de Sant Cristòfol de les Planes), un espaser (de Barcelona), un capaller (de Barcelona), un pintor (de Barcelona), dos picapedrers (de Barcelona), un selleter (de Barcelona), un paller (de Barcelona), un torsador de seda (de Barcelona), quatre corders (tres de Barcelona, un de Girona), deu paraires (cinc de Barcelona, un de Sarrayal, un de Santa Coloma de Centelles, tres s.e.), cinc passamaners (dos de Barcelona, un d'Horta, un de Santa Coloma de Centelles, un s.e.), cinc sabaters (un de Barcelona, un de Manresa, un de Vilafranca del Penedès, dos s.e.), un tapiner (de Vilafranca del Penedès), un candaler (de Barcelona), quatre vidriers (un de Calexar, un de Falset, un de Premià, un de Valls), sis sastres (un de Falset, dos de Girona, tres s.e.), quatre teixidors (un de Farfaina, un de Móra d'Ebre, un d'Olot, un s.e.), quatre argenters (un de Girona, un de Montblanc, dos de Vic), un guanter (de Mataró), un fuster (de Sort), un boter (de Vilella d'Avall), un matalasser (de Tortosa), un abaixador (s.e.), un remoler (s.e.), un tintorer de seda (s.e.) i un llibreter (s.e.). No s'especifica la professió de tres menestrals.

També trobam: dos basters (un s.e., un de Pals), quatre pescadors (un de Barcelona, un de Palautordera, un de Tarragona, un s.e.), quatre conradors (un de Barcelona, un de Mataró, un de Fontaner de l'Ave, un de Torroella de Montgrí), un carnisser (de Barcelona) un escuder (de Barcelona), un notari (de Tarragona), un escrivà (de Vic), dos apotecaris (s.e.), un secretari, sis criats (tres de Barcelona, un de Cabrera, un de Girona, un de Granyer), tres soldats (s.e.), un sobrestant (s.e.), quatre preveres (tres de Barcelona, un de Calella), un frare (de Girona), tres donzells (un de Barcelona, un de Vilafranca del Penedès, un s.e.) i un cavaller (de Girona). Les dones són molt poques: cinc de Barcelona i dos s.e.

Els patrons catalans establerts a Mallorca llogaven les seves naus per diversos viatges. Veiem que la majoria d'aquests viatges no tenien a Catalunya com a destí.

Joves catalans s'establien a Mallorca com a mariners des de molt joves. El 1575 es casava Joanot Gener d'Esparraguera de 21 anys que

declara que “fa set anys practica en Mallorca i fa viatges per estes mars fins a Sevilla amb una galiota carregada de formatge” (Con.).

De vegades alguns catalans, sobre tot mariners, eren capturats per corsaris i rescatats des de Mallorca. Veiem dos exemples:

- 1) 14-7-1584: Francesc Vidal, h. de Torr[o]jella de Montgrí (Catalunya), r.M., deu a Rafel Rubí, h. de Barcelona, r.M., per instrument fet a Alger 332 dobles, a raó de 6 reals 1 quart d'argent de Castella per dobla, per rescat de la seva persona (ARM, P., R-68, f. 29 v.-30).
- 2) 16-7-1552: Joan Bigues, de la parròquia de Sant Pere i Sant Pau de la vall de Canet (Catalunya), *olim* patró de la nau Santa Maria i Sant Cristòfol, que fou capturada per trirrems franceses al lloc de la Dragonera, en nom seu i de Jaume Fornaguera, d'Arenys, Pere Morera, de Sant Andreu de Llavaneres, Salvador Micer, àlias Faner, de Sant Vicenç de Llavaneres, i Vicenç Martí (?), de Canet, agricultor, entrega 52 ll. 15 s. 2 d. a Bernat Nadal, curador assignat pels cònsols de la mar per recuperar dita nau (ARM, P., S-66, f. 191-192).

Els mercaders.- Poc sabem de les activitats desenvolupades pels mercaders catalans a l'illa. Sols trobam notícies disperses com aquestes:

- 1) El 13-5-1578 carreguen a Mallorca 300 quintars de formatge per Palerm consignat a Onofre Boxadors, mercader català (ARM, P., R-67, f. 48).
- 2) 28-6-1595: Antoni Miralles, m. català domiciliat i casat a M., senyor d'una seguretat sobre 2.802 peces de formatge de Mallorca, estimat en 880 ll., carregades al port de Mallorca a una tartana patronada per Jaume Mestre, francès, domiciliat i casat a Cambrils, per aportar a Barcelona, o altre lloc de Catalunya entre Barcelona i Canet, d'entrada i d'eixida sobre lo proceït de dit formatge esmerçador amb tant forment o altres robes carregades a Catalunya per Joan Capdebou, habitador d'Alcúdia, sus la mateixa tartana. Tornant de Catalunya la tartana fou presa per dues fragates de moros, les quals après foren estades preses per vaixells de Mallorca (ARM, P., R-70, f. 220-222).

El poc comerç entre Catalunya i Mallorca, que documentam als protocols mallorquins, poques vegades està en mans de mercaders catalans (segurament aquests assegurarien a Barcelona o a altres places). El 1579 Joan Fornari, m.M., feia nou vendes de cànem de Tarragona que pesaven 50 quintars 93'5 ll. per 416 ll. 2 s. 2 d. (ARM, P., R-67). El 1581 Joan

Agramunt, m. Català, venia set càrregues 79 ll. d'arrós de Catalunya per 94 ll. 8 s. 6 d. (P., R-68, f. 15). Trobam importacions de ferro: el 1553 carreguen a Barcelona 12 quintars de ferro per Malloca (AH-6.268), el 1581 són 144 (P., R-68, f. 52), el 1584 s'importen 252 quintars de Blanes i el 1591 seran 100 qn. (R-69 i R-70). Trobam que porten a vendre a Barcelona alguna partida d'estam filat o de formatge, res a veure amb les grans quantitats de formatge que es porta a València. El 1583 Antich Jofre, m. català importava material per fer vidre (P., R-68, f. 145). Els pocs noliejaments, que hem documentat cap a Catalunya (veure Apèndix 3), poc ens revelen del comerç existent; els que es realitzen cap a Tarragona no ens indiquen les mercaderies, sols trobam que es carrega ceràmica a Barcelona per Mallorca i passatgers a Sóller per Barcelona.

A l'Arxiu de la Corona d'Aragó a la sèrie Batlia (núm. 1094, 1095 i 1096) trobam llicències per exportar coses vedades des de Barcelona a Mallorca. Entre 1556 i 1580 contabilitzam 388 moles per Mallorca en 35 partides, 101 per Menorca en 18 partides i 10 per Eivissa; el ferro autoritzat és de 493 quintars per Mallorca en 14 partides i de 35 per Menorca en 4 partides. També trobam la sortida de 420 quarteres de faves i 48 de ciurons, 10 qn. d'estopa i 8 de sofre. Les armes exportades a Menorca són 204 piques i 100 morrions, per Mallorca una rodela.

Als inventaris trobam ceràmica procedent de Catalunya: 1) 23-8-1566: inventari dels béns de Ramon Fortesa Burgués, donzell de M. (ARM, P., S-111, f. 283-300): 7 escudelles obra de Catalunya. 2) 1566. Inventari de Pere Crespí, mercader: 2 alfabetes de Catalunya enserpellades (S-111: 330). 3) 1572. A l'inventari de Jaume Vaquer, menor, capeller, 13 escudelles de terra de València i Catalunya, un plat de Catalunya i 5 olles de terra de la Selva (ARM, P., S-111, f. 493 i 497 v.).

APÈNDIX NÚM. 1**PROCEDÈNCIA I PROFESSIONS**

Procedència	1550-75 Mariners	1576-98 Mariners	1550-75 Patrons	1576-98 Patrons	1550-98 Mercaders	1550-98 S. e.	1550-75 Menestrals	1576-98 Menestrals	Altres	Total
Arenys	9	13	5	11		9	1			48
Alcassar						1				1
Badalona						2				2
Balaguer						1				1
Ballada	1									1
Barcelona	5	7	3	4	8	24	18	8	17	94
Besalú		1								1
Bellpuig						1				1
Berga									1	1
Blanes	1	7	6	2	1					17
Cabrera									1	1
Cadaqués	2	1				3		1		7
Caldes	1			3						4
Calella	2	6	5			5			1	19
Calexar							1			1
Calafell						1				1
Canet	5	4	2			1				12
Caneller						1				1
Empordà						1				1
Esparraguera	1									1
Falle						1				1
Falset						3	2			5
Farfanya							1			1
Flessa			1							1
Fontanet se l'Ave									1	1
Girona	1					3		4	3	11
Granyer									1	1
Guimerà		1								1
Horta								1		1
Igualada						1		1		2
La Selva							1			1
Lleida	1			1						2
Llinars	1									1
Lloret	2	2	4			1				9
Malgrat	3	3	1		1					8
Manresa								1		1
Massanet						1				1
Mataró	7	11	4	1	3	4		1	1	32

Montblanc				1			1		2
Mora d'Ebre							1		1
Olot							1		1
Palafrugell					1				1
Palamós			1		3				4
Palautordera					1			1	2
Pares					1				1
Pals					1		1		2
Pineda	4	5	1	1					11
Puigcerdà		1							1
Premià							1		1
Renchs					1				1
Reus					1	3			4
Roses			1						1
St. Andreu de Lavaneres	1								1
Sta. Coloma de Centelles					1		2		3
Sta. Maria de Caldes	1								1
Sta. Magdalena					1				1
St. Cristòfol de les Planes							1		1
St. Feliu de Guíxols	3	2	2	1					8
St. Feliu de l'Arra					1				1
Sant Pol		3		1	2				6
Sardà			1						1
Sarrayal							1		1
Sarrià	1								1
Sitges	1		2	1	2				6
Sot (?)							1		1
Stenia (?)					1				1
Tàrrrega	1								1
Tarragona		2		1	5		1	3	12
Torroella de Montgrí					1			1	2
Tortosa	2	1					1		4
Tossa	2	2	1						6
Tote		1							1
Valls					2	1			3
Vic					3	2		1	6
Viladecans					1				1
Vilallonga	1								1
Vilanova	2			1	4				7
Vilanova de Cubelles			2						2
Vilanova de Palafolls				1					1
Vilafranca del Penedès						1	1	1	3

Vilella d'Avall						1			1	
Sense especificar	22	38	4	6	21	35	7	9	10	152
Total	82	112	45	34	39	134	41	34	43	564

APÈNDIX 2

VIATGES DE PATRONS CATALANS

Any	Mes	Nau	Patró	Nom nau	Origen	Destí	Origen	Font
1558	3	sagetia	Fans, Joan		Catalunya	Mallorca	Sitges	(Catalunya) EU-41
1559	8	nau	Tries, Jaume	Sta. Maria i St. Anselm	Catalunya	Flandes	Mallorca	EU-41
1560	12	nau	Andreu, Pere, de Tossa		Sta. Maria i St. Roc	Catalunya	Alicant, Cadis	Mallorca EU-41
1561	2	Navili	Goday, Sebastià		h.M. o. Cat.	Palerm	Mallorca	EU-42
1562	4	navili	Mason, Francesc	St. Cristòfol i Sta. Cristina	Palamós	Cadis	Mallorca	EU-42
1562	10	nau	Roig, Bartomeu	Sta. Maria, S. Elm, St. Crist.	Catalunya	Palerm	Mallorca	EU-42
1564	3	nau	Doy, Guillem	Sta. Maria i St. Cristòfol	Canet	Alacant	Mallorca	EU-43
1564	9	Sagetia	Goday, Sebast.	St. Maria i St. Anselm	h.M. o. Cat.	Palerm	Mallorca	EU-43
1565	3	nau	Pasqual, Antoni	Sta. Maria i St. Anselm	Catalunya	Palerm	Mallorca	EU-43
1565	3	sagetia	Maig, Pere	Sta. Maria i Sta. Cristina	Lloret, r.M.	Penyíscola	Mallorca	EU-63
1565	8	sagetia	Maig, Pere	Sta. Maria i Sta. Cristina	Lloret, r.M.	València	Mallorca	EU-63
1565	10	sagetia	Bertran, Jaume	Sta. Maria i St. Elm	Mataró, r.M.	Binicarló	Mallorca	EU-63
1566	5	sagetia	Miralles, Pere	Sta. Maria i St. Elm	Vilanova de Perpinyà		Mallorca	EU-63
1566	11	sagetia	Bertran, Jaume	Sta. Maria i St. Elm	Mataró, r.M.	València	Mallorca	EU-63
1567	10	nau	Baell, Pere	Sta. Maria de Montserrat	Catalunya	Mallorca	Nàpols	EU-44
1567	11	nau	Oliu, Pere	Sta. Maria i	Blanes, R.M.	Messina	Mallorca	EU-63

1567	12	sagetia	Doy, Joan	St. Daniel Sta. Maria i St. Elm	Arenys, r.M. Catalunya	Mallorca	P., R-64
1568	8	nau	Roget, Antoni	Sta. Maria i St. Elm	Arenys, r.M.	Eivissa- Niça	Mallorca P., R-64
1568	8	navili	Rossell, Jaume	Sta. Maria Bonaventura	Calella, r.M.	Mallorca	Biniaròs P., R-64
1568	10	navili	Rossell, Jaume	Sta. Maria Bonaventura	Calella, r.M.	Alacant	Mallorca P., R-64
1568	11	sagetia	Roig, Baldiri	Sta. Maria i Sta. Anna	Mataró, r.M.	València	Mallorca P., R-64
1569	10	navili	Rossell, Jaume	Sta. Maria Bonaventura	Calella, r.M.	Eivissa	Mallorca P., R-64
1569	10	navili	Rossell, Jaume	Sta. Maria Bonaventura	Calella, r.M.	Peníscola	Mallorca P., R-64
1569	11	nau	Holiu, Miquel	Sta. Maria i Sta. Anna	Blanes, R.M.	València	Mallorca P., R-64
1569	12	nau	Holiu, Miquel	Santa Maria i St. Elm	Blanes, R.M.	València	Mallorca P., R-65
1569	12	nau	Illas, Esteve	Sta. Maria i St. Elm	Blanes, r.M.	Niça	Mallorca P., R-64
1569	12	nau	Leuger, Pere	Sta. Maria i Sta. Anna	Canet, r.M.	Niça o Gènova	M.-Eivissa P., R-64
1569	12	nau	Duay, Miquel	Sta. Maria i	Lloret, r.M.	Niça	Mallorca P., R-64
1570	8	sagetia	Faraud, Glaudes	Sta. Maria i St. Joan	Barcelona, r.M.	Mallorca	Artà, costa d' P., R-65
1571	1	navícula	Poch, Gerald		Catalunya	Venècia	Mallorca EU-46
1571	1	nau	Gelpi, Joan	Sta. Matia i St. Joan	Tossa, r.M.	Alacant	Mallorca P., R-65
1572	8	nau	Rubert, Pere	N. Sra. Misericòrdia i S. Vicenç	Biniaròs, R.M.	Palerm	Mallorca P., R-66
1572	12	nau	Blanch, Baltasar	Sta. Maria i St. Narcís	Sant Feliu, r.M.	Càller- Nàpols	Mallorca P., R-65
1573	1	navícula	Poch, Gerald		Catalunya	Venècia	Mallorca EU-46
1573	4	nau	Homs, Pere		Catalunya	Dènia	Mallorca EU-46
1573	11	nau	Gres, Francesc de	Santa Caterina	Sant Feliu, R.M.	Barcelona	Mallorca P., R-66
1574	9	nau	Maig, Joan	St. Salvador i Baptista	Lloret, R.M.	Palerm	Portocolom P., R-66
1575	12	naveta	Femenia, Salvador	Sta. Maria i St. Josep	Catalunya	Marsella	Mallorca EU-46
1576	12	naveta	Femenia, Salv.	Sta. Maria i St. Josep	Catalunya	Marsella	Mallorca EU-46
1577	6	nau	Raxach, Gabriel		Catalunya	Eivissa	Mallorca P., R-67

1577	12	nau	Esteve, Joan	Santa Trinitat i St. Antoni	r.M. Barcelona,	Venècia	Mallorca	P., R-65
1578	3	nau	Co, Antoni	Nostra Senyora i St. Josep	r.M. Calella	Alacant	Mallorca	P., R-67
1579	3	nau	Co, Antoni	Nostra Senyora i St. Josep	Calella	Alacant	Mallorca	P., R-67
1581	3	sagetia	Torroella, Miquel	Sta. Maria i St. Joan	Pineda, R.M.	Alcúdia	Mallorca	P., R-68
1581	5		Burguera, Montserrat		Mataró	Alger	M.	P., R-68
1581	6	nau	Arolls, Joan	Nostra Senyora del Roser	Sant Feliu, R.M.	Alacant	Mallorca	P., R-68
1582	3	nau	Goday, Antioco	Nostra Sra. de la Misericòrdia	Mataró, R.M.	Barcelona	Mallorca	P., R-68
1584	12	sagetia	Roure, Joan	Sta. Anna i St. Elm	Blanes, R.M.	Ciutadella	Cala Manacor	P., R-68
1586	1	nau	Doy, Pere	Sta. Maria i St. Martí	Caldes	Eivissa- Gènova	Mallorca	P., R-69
1587	1	grandola	Cases, Joan	Nostra Sra. de l'Esperança	Binicarló, r.M.	València	Mallorca	P., R-69: 149 v.
1587	4	sagetia	Pi, Jaume	Sta. Maria i St. Elm	Mataró (Cat.)	Mallorca	Alger	P., R-70: 116
1587	10	galeó	Gili, Miquel	Sta. Maria, St. Cristòfol i Bon	Caldes, r.M.	Palerm	Mallorca	P., R-69: 178 v.
1591	5	sagetia	Sabater, Pere	Sta. Maria i St. Cristòfol	Sant Pol (Catalunya)	Barcelona	Mallorca	P., R-70: 27 v.
1592	8	nau	Duran, Pau	St. Joan Bapt. I Sta. Pràxedis	Arenys	Mallorca	Sicília	P., R-70: 80 v.
1594	4	sagetia	Simon, Antoni	Sta. Maria i Sta. Elena	Arenys, R.M.	Alacant	Mallorca	P., R-68-198
1595	12	sagetia	Lopis, Joan	Sta. Maria, Sta Eulàlia, S. Mad	Sitges, r.M.	Alguer	Mallorca	P., R-71: 1-2
1597	1	sagetia	Sala, Jaume	Sta. Maria Bonaventura	Palamós, r.M.	Éivissa- Alger-M.	Mallorca	P., R-71, 59 v.
1597	11	sagetia	Sala, Jaume		Palamós, r.M.	Mallorca	Barcelona (?)	P., R-71: 84
1597	12	sagetia	Sala, Jaume	Sta. Maria Bonaventura	Palamós, r.M.	Mallorca	Penyíscola-M.	P., R-71: 89
1600	7	sagetia	Marés, Francesc	Sta. Bàrbara Bonaventura	Barcelona	Barcelona	Mallorca	P., R-71: 173
1600	12	sagetia	Goday, Pere	N ^a S ^a del Roser i St. Jacinto	Catalunya	Alger-	Mallorca	P., R-71: 183 v.

PATRONS CATALANS

16-5-1552: Guirse Richer, de Calella, patró d'un navili, el nolieja a Antoni Mesquida, m. de M. Carregarà 120 botes buides i anirà a Peñíscola o a Benicarló, o altre part del Mestrat, on carregarà de vi les 120 botes i altres mercaderies, tornant a M. Nòlits: 200 ll. (ARM, P., S-66, f. 163 v.-164 v.).

8-6-1559: Bartomeu Scardo, mariner de Vilanova (Catalunya), patró de la sagetia Santa Maria, la nolieja a Joan Truyols, m.M., amarinada de 5 persones. De Mallorca anirà a Tossa (Catalunya), a on Jaume Urgelles, que anirà de sobrecàrrec, li dirà a quin lloc de la costa de Catalunya fins a Perpinyà anirà a descarregar, dons 20 dies, i carregarà tornant a Mallorca. Preu: 110 ll., moneda de Barcelona. Si es va a Narbona es pagaran 10 ll. més (ARM, P., R-62, f. 21-22).

3-1-1564: Francesc Lopis, natural de Sitges (Catalunya), resident a Mallorca, senyor i patró de la sagetia Santa Maria, Sant Elm i Santa Clara, la escara a Tomàs Forns, notari de M., amarinada de 6 persones. Anirà a Benicarló, on estarà 15 dies carregadors, descarregaran la vaixella buida consignada a Mn. Nicolau Segarra de Peníscola i carregaran 60 botes de vi, vendran a Mallorca on descarregaran de 40 a 50 botes, carregaran robes i aniran al port de Maó on descarregaran, si no acaben de descarregar aniran a Ciutadella. Preu: 170 ll. (100 a Mallorca i la resta a Maó). (ARM, P., R-63, f. 1-2).

30-6-1564: Joan Balla, de Sitges, patró d'una sagetia anomenada Sta. Maria i St. Elm, la lloga a Miquel Gili, m.M., amarinada de 5 persones. Carregarà a Mallorca i anirà a Ciutadella, on estarà 4 dies descarregant part del càrrec, anant després a la vila de Maó, on descarregarà i carregarà, sinó hi ha plàtica anirà al castell de Maó. Preu: 23 escuts a raó de 10 reals castellans per escut (ARM, P., R-63, f. 20).

12-12-1564: Francesc Lopis, de Sitges, r.M., patró de la sagetia Sta. Maria i St. Elm, que va a València, promet a Tomàs Forns, notari, que després de descarregar a València carregarà la vaxella buida que li donaran anant a Benicarló, on estarà 10 dies i carregarà 40 botes de vi que portarà a Mallorca. Nòlits: 43 sous per bota (ARM, P., R-63, f. 34 v.-

20-12-1564: Quirse Leuger, de Canet, r.M., patró de la nau la Concepció de la Mare de Déu i St. Elm, amarinada de 9 persones, promet a Cristòfol Perdine, valencià r.M., que estarà al port de Mallorca fins el 8 de

gener, carregarà fins a 80 cascós, el patró pot carregar oli i altres robes. Anirà a València a descarregar. Nòlits: oli a raó de 16 sous, moneda de València, per carretell de 84 *cortans*, i les olives a 27 s. per bota (ARM, P., R-63, f. 38-39).

24-1-1567: Magí Lopis, h. de Sitges, r.M., patró de la sagetia Sta. Maria i St. Elm, la nolieja a Andreu Joan, de Melcior, de M., marinada de 6 persones. De Mallorca anirà a Eivissa on descarregarà les robes, anirà al carregador de les salines a carregar sal i després a Alcúdia, on descarregarà dins 4 dies. Nòlits: 4 ll. per modí de sal (ARM, P., R-63, f. 182v.-183).

15-4-1567: Jaume Rossell, h. de Calella, r.M., patró del navili St. Joan, amarinat de 8 persones, el nolieja a Pere (L)ladó, de M. Estarà al port de Mallorca tres dies, comptadors des de que rebrà lletres de València de Lucian Doria i Jacobo Pinelli, carregarà 9.000 quartans d'oli, podent-ne carregar 2.000 més. Anirà a Alacant a descarregar. Nòlits: 20 sous, moneda de València, per centenar de *cortans* d'oli (ARM, P., R-63, f. 197-198).

18-4-1567: Jaume Alegret, h. de Vilanova de Cubelles (Catalunya), r.M., patró de la sagetia Sta. Maria i St. Elm, la nolieja a Miquel Valls, m.M., marinada de 4 persones. Carregarà oli i mil peces de formatge de Mallorca. Anirà a Alacant a descarregar. Nòlits: l'oli a 25 sous, moneda de València, per centenar de *cortans*, el formatge a 6 s. el quintar, pes d'allà (ARM, P., R-63, f. 206-207).

30-4-1567: Magí L(i)opis, de Sitges, r.M., senyor i patró de la sagetia Sta. Maria i St. Elm, marinada de 5 persones, surta al port d'Eivissa, promet a Gabriel Real, notari, i a Joan Fornari, mercader, ciutadans de Mallorca, que han carregat robes al port de Mallorca, elets pels consols de la mar de voluntat d'altres interessats, la qual seguint viatge a València es estada presa de moros i après rescatada en la illa d'Eivissa, que anirà a Eivissa on estarà 15 dies, dins los quals el senyor Lluís Rimbau, procurador real en dita illa, o aquell qui per vos hi serà hagi de carregar tot l'oli i altres robes que en dita sagetia després d'ésser rescatada trobades seran. Anirà a València a descarregar. Li pagaran de nòlits 70 ll., moneda de València (ARM, P., R-63, f. 210-211).

30-12-1567: Joan Doy, mariner d'Arenys, ara resident a Mallorca, patró d'una sagetia, anomenada Sta. Maria i St. Elm, marinada de 6 persones, que a d'anar a la costa de Catalunya, convé amb Gaspar Tauler, boter, que després d'haver descarregat a Catalunya, anirà a Blanes o Sant Feliu o Palamós, a aquells dels tres llocs que per aquell que per vos allí

serà me serà dit, on estarà 15 dies carregadors carregant 300 botades, 300 garbes, 50 càrregues de cèrcols, 200 canes de carratell y quarterola i 200 canes de barrilada. Tornarà a descarregar a Mallorca tot el llenyam. Pagarà de nòlits a raó de per les botades un real i un quart moneda castellana per quiscuna, e les garbes per 3 garbes 3 sous moneda de M., e per los cèrcols a raó de 3 reals castellans per càrrega, e per los carratells, corterola i barrilada un sou (moneda de M.) per quiscuna cana. Convenen que el suro carregat sia per meitat (ARM, P., R-69, f. 2-3).

12-8-1568: Jaume Rossell, h. de Calella, r.M., patró del navili Sta. Maria Bonaventura, el nolieja a Pere Caxal, m. h. de Biniaròs, r.M., amarinat de 8 persones. De M. anirà a Biniaròs, on durant 8 dies carregarà lenyam donat perl mag. Mn. Jaume March, donzell, tornant a M. El patró podrà carregat fins a 23 botes. Nòlits del llenyam 42 reals castellans per càrrega, i el vi segons concordarà amb Mn. Jaume March (ARM, P., R-64: 52-53).

27-8-1568: Antoni Roget, h. d'Arenys, r.M., patró de la nau Sta. Maria i St. Elm, la nolieja a Joan Vilaris, fill de Pere, h. de Niça, r.M., amarinateda de 9 persones. Anirà al port d'Eivissa a carregat sal, donada per Mn. Tomàs Castelló, d'Eivissa. Anirà al port de Vilafranca de Niça, on estarà dos dies dins los quals Mn. Pere Vilaris, m. h. de dita ciutat, li donarà divisa per Niça o altra descarregador. Li pagaran els nòlits a raó de ? escuts en or d'Itàlia per cada modí (ARM, P., R-64: 65-66).

10-11-1568: Baldiri Roig, h. de Mataró, r.M., patró de la sagetia Sta. Maria i Sta. Anna, la nolieja a Gabriel Muntaner, h.M., amarinateda de 5 persones. Anirà al port de Sóller, on estarà 12 dies carregant garrova, botes d'olives i oli. Anirà a descarregar a València. Nòlits: la garrova a 2 s. per quintar, moneda de València, pes de Mallorca, les botes d'olives a 30 s. per bota, i l'oli a 20 s. per carratell de 84 quartans (ARM, P., R-64: 75 v.-76).

23-10-1569: Jaume Rossell, h. de Calella, r.M., patró del navili Sta. Maria Bonaventura, el nolieja a Pere Armengual, m.M., amarinat de 8 persones. Carregarà vaixella buida fins a 120 botes, a raó de 55 càneters per bota. Anirà a Peníscola on estarà 15 dies, descarregant la vaixella i la tornarà carregat plena de vi, tornant al port de Mallorca a descarregar. Nòlits: 40 s. per bota (ARM, P., R-64, f. 158).

16-11-1569: Miquel Holiu, h. de Blanes, r.M., patró de la nau Sta. Maria i Sta. Anna, amarinateda de 9 persones, la nolieja a Joan Fornari, m.M. Estarà 18 dies al port de Mallorca carregant 1000 quintars de garrova i altres robes per compliment de càrrec. Anirà a descarregar a València.

Nòlits de la garrova: 22 diners (moneda de València) per quintar (pes d'allí). (ARM, P., R-64, f. 163 v.-165).

10-12-1569: Pere Leuger, h. de Canet, r.M., patró de la nau Sta. Maria i Sta. Anna, la nolieja a Antoni Vassal, h. de Marsella, r.M., amarinated d'11 persones. Anirà a Eivissa a carregar sal i anirà a Vilafranca de Niça, on li donaran divisa d'anar a descarregar a Niça o a Gènova. Pagarà els nòlits 15 dies després de descarregar, si a Niça a raó de 3 escuts d'or per modí, si a Gènova prorata per milla més dels 3 escuts i 15 escuts per abeu-ratges (ARM, P., R-64, f. 172-174).

11-2-1570: Francesc Company, de Sitges, resident a Mallorca, patró del navili Santa Maria i Sant Cristòfol, amarinat de 5 persones, promet a Benet Verger, flassader de M., estar al port de Mallorca 8 dies carregadors per carregar fins a 800 quintars de guix, i al primer bon temps anar al port menor d'Alcúdia, on estarà 15 dies útils, descarregant el guix consignat a Mn. Antoni Soler d'Alcúdia, i carregar 500 quintars de garrova, i si Verger obté llicència en carregarà més. Després anirà a la platge de València a descarregar. Pagarà de nòlits: a Alcúdia pel guix 7 diners, moneda de Mallorca, per quintar, a València 2 s. 1 d., moneda de València, per quintar de garrova, pes de València (ARM, P., R-65, f. 16v.-18).

18-1-1571: Joan Gelpi, de la vila de Tossa, de Catalunya, R.M., patró de la nau Santa Maria i Sant Joan, amarinated de 12 persones, promet a Glaudes Feraud, h. de Barcelona, R.M., estar al port de Mallorca 20 dies per carregar 1000 quintars de garrova i el formatge que li serà dat. Anirà a Alacant a descarregar. Nòlits: garrova a 22 d. per quintar, i el formatge a 3 s. el quintar (ARM, P., R-65: 49 v.).

27-1-1571: Diego Torres, h. de Barcelona, R.M., patró de la sagetia Santa Maria i Sant Rafel, l'escara a Pere Borra, h. d'Alcúdia, amarinated de 5 persones. Estarà al port de Mallorca 3 dies útils carregant guix, fins a 100 quintars, un cup de fer vi, cairats, 10 o 12 dogues de bota de con-greny. Anirà al port de Sóller, on estarà 4 dies carregant, anant després al port major d'Alcúdia a descarregar. Nòlits: 40 ll. El patró pot carregar el resta de la càrrega fins al port de Sóller, on si haurà d'estar més dies li pagaran 20 s. per dia (ARM, P., R-65: 51 v.).

31-3-1571: Diego Torres, h. de Barcelona, R.M., patró de la sagetia Santa Maria i Sant Joan, l'escara a Esteve Madrigal, h. de Cotlliure, R.M., amarinated de 4 persones. Estarà al port de Mallorca 8 dies carregant formatge i altres robes. Anirà a Sant Feliu de Guíxols i a Palamós, on estarà

6 dies descarregant. Per acabar de descarregar anirà a Roses, on estarà 2 dies, i després a Cotlliure. Nòlits: 65 ll. (ARM, P., R-65: 57).

13-12-1571: Antoni Mates, h. de Malgrat (Catalunya), R.M., patró de la nau Santa Maria i Sant Cristòfol, amarinada de 7 persones, la noliejia a Mn. Jaume Sureda, notari, i Jaume Amorós, h. d'Alcúdia, i a Guillem Pericàs, de Menorca, R.M. Anirà a la vila i castell d'Eivissa, on carregarà sal, i després al port major d'Alcúdia, on estarà 15 dies descarregant la sal que l'indicaran i la resta a Ciutadella. Nòlits: a Alcúdia a raó de 3 ll. per modí, i a Ciutadella a 3 ll. 10 s. (ARM, P., R-65: 91).

9-12-1572: Joan Gelpi, h. de Tossa (Catalunya), R.M., patró de la nau Santa Maria i Sant Joan, amarinada de 14 persones, promet a Joan Ferrer, m. de Barcelona, R.M., anar del port de Mallorca a Cala de Santanyí, on estarà 4 dies carregant forment, anant després al port major d'Alcúdia, on durant 4 dies acabarà de carregar forment fins a dos mil quarteres, anant a la platge de la ciutat de Barcelona a descarregar. Nòlits: 2 s. 10 d., moneda de Barcelona, per quartera (ARM, P., R-65: 153 v.).

6-11-1574: Bertran Sanxo, h. de Mataró, patró de la sagetia Sta. Maria i St. Elm, la noliejia a Jaume Amorós d'Alcúdia, amarinada de 5 persones. Anirà a Eivissa a carregar la sal que li donarà mestre Pere Crespí, sabater de M., i anirà al port major d'Alcúdia, on estarà 10 dies descarregant part de la sal i carregant el que li serà dat. Anirà a Ciutadella a descarregar la resta. Nòlits: a Alcúdia la sal a 4 ll. 10 s. per modí, i a Ciutadella a la mateixa raó (ARM, P., R-66: 63 v.).

31-3-1579: Antoni Co, de Calella, patró de la nau Nostra Senyora i St. Josep, la noliejia, amarinada de 8 persones, a Miquel Valls, m.M. Carregarà 70 cascós d'oli, el patró podrà carregar per altre oli, robes i formatges. Anirà a descarregar a Alacant. Nòlits: 10 reals castellans per cada centenar de quartans d'oli (ARM, P., R-67, f. 91 v.).

13-3-1582: Miquel Torroella, h. de Pineda (Catalunya), R.M., patró de la sagetia Santa Maria i Sant Joan, anirà del port de Mallorca al port major d'Alcúdia a descarregar la sal que per Mn. Jaume Comellas, m.M., ha carregat a Eivissa. Després la noliejia a dit Jaume Comellas, amarinada de 5 persones. A Alcúdia durant 12 dies descarregarà la sal i carregarà robes. Lo primer bon temps anirà a Ciutadella de Menorca, on estarà 6 dies carregadors. Anirà a Barcelona, on estarà 3 dies per descarregar, i anirà a Palamós a acabar de descarregar. Nòlits: 700 reals castellans, dels que li pagaran 400 a Barcelona i 300 a Palamós. (ARM, P., R-68, f. 77-78).

17-4-1584: Antoni Simon., h. d' Arenys (Catalunya), R.M., patró de la sagetia Sta. Maria i Sta. Elena, la nolieja a Carles Frexas, m. de Perpinyà, R.M., , amarinateda de 6 persones. Anirà al lloc que li indiquin de l'illa a carregar llenya. S'atura carregar fins a 2 calderades d'oli. Carregarà 300 peces de formatge i anirà a Alacant. Li pagarà la meitat del que se proceirà de la llenya, pagant el patró la meitat de les despeses. Estarà a Alacant 10 dies útils carregant espart. Anirà a la badia de Cadis, on li donarà la divisa de descarregar a Cadis o a Puerto de Santa Maria, o a Huelva o a Ayamonte. Anirà a aquella almadrava que li indicarà, Conill, terra de Castella, o Faro o Lagos, en Portugal, on acabarà de descarregar l'espart. Nòlits de l'espart: 23 reals castellans per miler. Frexas li indicarà quina suma de tonyina vol carregar, tornant a Alacant, on estarà 5 dies descarregant el que li apareixerà. Anirà a Gandia, o Tarragona o Barcelona a acabar de descarregar la tonyina. Nòlits de la tonyina: 3 reals i un quartillo, moneda de Castella, per barril (ARM, P., R-69, f. 198-200).

10-12-1584: Joan Reure, h. de Blanes (Catalunya), R.M., patró de la sagetia Sta. Anna i St. Elm, la nolieja a Mn. Joan Casafranca, m.M., amarinateda de 5 persones. Del port de Mallorques anirà a Cala Manacor, on estarà 8 dies carregant de 600 a 700 quarteres de forment i ordi, per comre per la gent de guerra de Ciutadella per ordre del governador d'alli, i anirà a Ciutadella a descarregar. Nòlits: 2 s. per quartera (ARM, P., R-68, f. 233v.-234v.).

20-1-1586: Pere Doy, de Caldes de Montblanch (?), Catalunya, patró de la nau Sta. Maria i St. Martí, la nolieja a Martí Vian, m. francés, h. d'Eivissa, r.M., i a Joan Ferrando, m.M., amarinateda de 9 persones. Del port de Mallorques anirà a Eivissa a carregar sal tornant al port de la ciutat de M., descarregant sal a raó de 12 reals castellans per modí. Carregarà robes i anirà a Génova a descarregar, li pagaran la sal conforma paga la Senyoria i les altres robes segons concordaren. Estant a Eivissa, tocant-li la tanda li pagaran 2 escuts per dia (ARM, P., R-69, f. 81 v.-83 v.).

29-12-1595: Joan Lopic, de Sitges (Catalunya), r.M., patró de la sagetia pollaca Sta. Maria i Santa Eulàlia i Sta. Madrona, la nolieja a Joan Joaneda, gerrer, Miquel Orell, paraire, i Jaume Seguí, sastre de M., amarinateda de 8 persones. Estarà 10 dies al port de Mallorca carregant i anirà a l'Alguer (Sardenya) a descarregar. Nòlits: 1.600 reals castellans. El patró podrà carregar fins a 700 quartans d'oli i els nòlits de dos o tres passatgers. Si l'aturen més de 3 dies, li pagaran per cada dia 3 ll. (ARM, P., R-71, f. 1-2).

1595: Jaume Mestre, patró francès, domiciliat i casat a Cambrils el documentam a Mallorca (P., R-70, f. 220 v.).

15-6-1596: Jaume Sala, de Palamós, r.M., patró de la sagetia Sta. Maria Bonaventura, la nolieja a Nicolau Moragues, mercader, Francesc Umbert, boter, i Antoni Amengual, m.M. absent, amarinateda de 6 persones. Carregarà 10 dies al port de Mallorca, anirà al port de l'Alguer (Sardenya) a descarregar. Domingo Pocoví de M. va de sobrecàrrec amb dit vaxell i indicarà el que es carregarà (estarà 20 dia a l'Alguer), tornarà a Mallorca a descarregar i anirà a València a acabar de descarregar. El patró podrà carregar robes de M. a València. Nòlits: 2.800 reals castellans, un terç a l'Alguer i altres dos terços a M. (ARM, P., R-71: 24-25).

9-12-1600: Pere Goday, català, patró de la sagetia Nostra Senyora del Roser i St. Jacint, amarinateda de 7 persones, la nolieja a Lluís (H)ernandis de Padilla, h.M. Carregarà al port de Mallorca i anirà a Alger a descarregar i carregar, tornant a Mallorca. Nòlits: 900 reals castellans, pagant 37 ll. 10 s., abans de partir, de la resta la 1ª mesada a Alger i l'altra onsevulla es trobi. El patró es reserva portar 10 quintars, però no podrà carregar safrà (ARM, P., R-71, f. 183 v.-185).

APÈNDIX 3

NOLIEJAMENTS PER CATALUNYA

20-2-1552: Miquel Rovira, de M., patró del bergantí armat Santa Maria, amarinat de 27 homes, entre remers i el patró, fa una promesa a Francisco de Castro, castellà, i companyons. Anirà al port de Sóller on carregarà 10 persones i les seves robes i les portarà a Barcelona. El patró no pot carregar més de 7 altres passatgers. Pagaran 28 escuts i mig, dels que n'ha rebut 11 el patró (ARM, P., S-66, f. 130).

26-11-1552: Baptista Genovés, patró del bergantí Santa Maria, el nolieja a Jeroni Dusa, m.M., amarinat de 4 homes. Anirà a Tarragona, on donaran lletres a Agustí Frexa, i estarà 8 dies per carregar tornant a Mallorca. Si estan més de 8 dies pagaran 10 s. per dia. El patró pot carregar robes i passatgers per Tarragona i tindrà els nòlits. Nòlits: 27 ll. (ARM, P., S-66, f. 224-225 v.).

22-6-1554: el navili de Martí Paloni anà de Mallorca a Mataró a carregar vi (AH-6268).

7-7-1554: Mateu Caplonch, de M., patró del bergantí Santa Caterina, promet a Jaume Fàbregues, m.M., que carregarà fins a 25 quintars de formatge de la terra i anirà a descarregar a Barcelona, consignat a Mateu Rosell, i carregarà 20 grosses d'obra de terra, tornant a Mallorca a descarregar. Pagarà de nòlits a Barcelona a raó de 6 s., moneda catalana, per quintar, i a Mallorca, a raó de 5 s. (moneda de Mallorca) per cada grossa (ARM, P., R-60, f. 47 v.).

21-11-1564: Onofre Victoria, mallorquí, patró del bergantí Sta. Maria i St. Cristòfol, el nolieja a Tomàs Forns, notari de M., amarinat de 4 persones. Anirà al port d'Andratx, on estarà 3 dies carregant vaxella plena d'oli. Anirà a Barcelona, on estarà 3 dies útils descarregant, o a altre lloc de la costa entre Barcelona i Palamós. Nòlits: sis diners per *cortà* (ARM, P., R-63, f. 31-32).

28-5-1572: Jaume Guanyabens, h.M., patró de la sagetia Nostra Dona del Carme, que va a Tarragona, amarinada de 5 persones, la nolieja a Antoni Martorell, paraire de M., de Tarragona a Mallorca. El patró s'atura poder carregar fins a 100 qts. Estarà 9 dies carregadors a Tarragona, tornant al port de la ciutat de Mallorques a descarregar. Nòlits: 3 reals castellans per càrrega (ARM, P., R-65: 123).

APÈNDIX 4

MECADERS CATALANS

Oferim una relació de mercaders catalans documentats a Mallorca a la segona meitat del XVI.

AGRAMUNT, Joan: el 1581 residia a Mallorca.

ARGILA, Andreu (1589, 1592).

BARENCHS, Ambròs, de Barcelona: domiciliat a M. (1551-52).

BARENYS, Agustí: el 1581 r.M. (P., R-68, 8).

BORRELL, Bernat: la seva vda. Anna García es casa el 1595 (Con.)

CABANES, Gaspar, de Sant Feliu de Guíxols: r.M. el 1567.

CABANES, Lluís, de Sant Feliu de Guíxols: r.M. el 1568.

CANYET, Nicolau: de Palamós residia a Mallorca 1557-58.

CASTELL, Gaspar, de Barcelona: r.M. el 1567.

CORREGUER, Berenguer: casat a M. (1592).

ESTEVE, Honorat, àlias Torres, residia a M. (1555).

- FARAUT, Glaudes, de Barcelona, r.M. (1566-67).
 GASSO, Joan, r.M. el 1585.
 JOFRE, Antoni, residia a Mallorca (1580).
 JOFRE, Antic, de Mataró residia a Mallorca (1574-1583).
 MIRALLES, Antoni, de Reus, residia a Mallorca (1581).
 MOLLET, Vicenç, r.M. el 1567.
 MONTSERRAT, Pere Antoni, domiciliat i casat a M. (1579- 1585).
 OLLER, Montserrat, de Montblanc, r.M. (1568).
 PALAU, Antoni, casat i domiciliat a M. (1579-1585).
 PASQUAL, Pere, d'Arenys, residia a Catalunya (1558).
 PONS, Miquel, m. català domiciliat a Nàpols
 PUIGMIDÓ, Jaume residia a Mallorca (1551-55).
 REHUL, Francesc, r.M. el 1579. El 1582 estava domiciliat a Gènova.
 SEGUÍ, Joan Antich Seguí, de Mataró, residia a Mallorca (1557).
 TEIXIDOR, Pere, domiciliat a M. (1552).
 TORRES, Jaume, de Barcelona, r.M. el 1581.
 TUDELA, Andreu, r.M. (1568-74).
 VILADRAU, Esteve, de Mataró, residia a Mallorca (1553).
 VILLALOQUES, Pau, residia a Mallorca (1580).
 VIVER, Pere, de Barcelona (1552).

BIBLIOGRAFIA

- VAQUER BENNASAR, Onofre, *Una sociedad del Antiguo Régimen. Felanitx y Mallorca en el siglo XVI*, T. I. Mallorca, 1987.
 VAQUER BENNASAR, Onofre, “Immigrants a Mallorca a la segona meitat del segle XV”, *B.S.A.L.*, 51 (1995), pp. 125-140..
 VAQUER BENNASAR, Onofre, “l'Esclavitud a Mallorca. 1448-1500”, *I.E.B.*, (1997).
 VAQUER BENNASAR, Onofre, “Immigrants a Mallorca. 1500-1550”, *B.S.A.L.*, 54 (1998), pp. 105-140.
 VAQUER BENNASAR, Onofre, “Immigrants a Mallorca a la segona meitat del segle XV”, *B.S.A.L.*, 55(1999), pp. 353-362.
 VAQUER BENNASAR, Onofre , “Immigrants a Mallorca durant el regnat de Felip II (1)”, *B.S.A.L.*, 56 (2000).

- VAQUER BENNASAR, Onofre, “Immigrants a Mallorca durant el regnat de Felip II (2)”, *B.S.A.L.*, 56 (2001).
- VAQUER BENNASAR, Onofre, “Immigrants a la ciutat de Mallorca. 1448-1598”, *XVII Congrés d’Història de la Corona d’Aragó*, Barcelona-Lleida, 2000. T.II.
- VAQUER BENNASAR, Onofre, “Inmigrantes extranjeros en Mallorca, 1448-1598”, *I Coloquio Internacional Los extranjeros en la España Moderna*, M laga, 2003, T. I, pp.657-666.

SIGLES

ADM	Arxiu Diocesà de Mallorca
ARM	Arxiu del Regne de Mallorca
B.S.A.L.	Bolletí de la Societat Arqueol�gica Lul·liana
Con.	Concessos (sèrie del ADM)
EU	Extraordinaris d’Universitat (sèrie de l’ARM)
h.M.	habitador de Mallorca
ll.	lliures
m.M.	mercader de Mallorca
o. Cat.	Ori�nd de Catalunya
P.	Protocols (sèrie de l’ARM)
r.M.	resident a Mallorca
s.	sous
s.e.	sense especificar